

Η ΡΩΜΑΪΚΗ ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΗΝ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΝ

"Ήδη, οτε εληξεν η Μεγάλη Τεσσαρακοστή καθ' ην τὰ θέατρα τής πρωτευούσης ἐφιλοτιμήθησαν νά προσφέρουν εις τούς φιλοθεάμονας Ἀθηναίους ἀφοπτερωσάντων τῶν φύλων, θεάματα κατά τὸ μάλλον ἢ ἕτερον ἀκατάλληλα», ὄχι μόνον διὰ δεσποινίδας ἀλλὰ καὶ διὰ χοροφύλακας ἀκόμη, ὡς ἴδομεν τὶ συνέβαιναν ἄλλοτε κατὰ τὴν αὐτὴν περίεσον ἐν τῷ μακαρίῳ αὐτῷ τόπῳ ἐνθα κἀδε σκυλλος ἤμπορει νά μπαινῆ ἐλευθέρως εἰς οἰονδήποτε μύλον καὶ ν' ἀλέθῃ χωρὶς νά πληρώνῃ ἀλεστικά!

Πρὸ ολίγων ἀκόμη ἐτῶν, ολίγοισιν μάλιστα, αἱ παντὸς εἶδους θεατρικαὶ παραστάσεις ἀπαγορεύοντο κατὰ τὴν πρώτην καὶ τελευταίαν ἐβδομάδα τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, τῆ ἐπιθυμίας δὲ τῆς μακαριότηδος Βασιλίσσης "Ολγας, κατὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου, αἱ ἐν αὐτῷ παραστάσεις διεκόπτοντο καθ' ἑκάστην Τετάρτην καὶ Παρασκευήν τῆς αὐτῆς Τεσσαρακοστῆς.

Ἀπὸ τίνος ὅμως, τῆ ἐνόχῳ ἀνοχῆ τῆς Ἐκκλησίας τὰ χριστιανικά ταῦτα ἔδικα ἐπαισαν ἰσχύοντα καὶ αἱ θεατρικαὶ παραστάσεις, διαρκούσης τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, μόλις τὴν Μεγάλην Τετάρτην διακόπτονται, διὰ νὰ ἐπαναρχίσουν τὸ ἀπογευμα τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα.

Τὸ ζήτημα αὐτὸ τὸν κατὰ τὴν Μεγάλην Τεσσαρακοστὴν θεατρικὴν παραστάσεων ἀπησχόλησεν ἄλλοτε σοβαρῶς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργεῖον. Ὁ κατὰ τὸ 1860 ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Θεο. Ζαΐμης, κατὰ τὸν νῦν πρωθυπουργοῦ, διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 986 ἐγγράφου τῆς 14 Φεβρουαρίου τοῦ αὐτοῦ ἐτους, παρεκάλει τὸν τότε ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργῶν Ρήγαν Παλαμηθὴν νὰ «προνοήσῃ ἐγκαίρως ὅπως κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ἀπαγορευθῶσιν αἱ ἐν τῷ θεάτρῳ ἐκτελέσεις χοροδραμάτων (οὕτω μεταφράζοντο τότε τὰ μπαλέτα) καθόσον δὲν ἦσαν ἀνεκτὰ παρὰ τοῖς εἰς Χριστὸν πιστεύουσιν καὶ ὑποχρεοῦσι νὰ νηστεύωσι τὴν ἁγίαν Τεσσαρακοστὴν τοῦ Πάσχα.»

"Ὁ κ. ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργός, ἔχων λόγους, ὡς θὰ ἴδομεν κατωτέρω, νὰ παρεκίνησεν τὴν ὑπόθεσιν, ἀντὶ νὰ σπεύσῃ εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ἐπιθυμίας τοῦ συναδέλφου του, περιορίσθη νὰ τὸν ἐρωτήσῃ δι' ἐγγράφου του τῆς 19 Φεβρουαρίου ἰδιοῦ ἐτους «ἂν αἱ θεατρικαὶ παραστάσεις καὶ τὰ χοροδράματα κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Τεσσαρακοστῆς ἀντιβαίνουν εἰς ρητοῦς ἐκκλησιαστικῶν κανόνων.»

"Ὁ κ. ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργός, ἔχων λόγους, ὡς θὰ ἴδομεν κατωτέρω, νὰ παρεκίνησεν τὴν ὑπόθεσιν, ἀντὶ νὰ σπεύσῃ εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ἐπιθυμίας τοῦ συναδέλφου του, περιορίσθη νὰ τὸν ἐρωτήσῃ δι' ἐγγράφου του τῆς 19 Φεβρουαρίου ἰδιοῦ ἐτους «ἂν αἱ θεατρικαὶ παραστάσεις καὶ τὰ χοροδράματα κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Τεσσαρακοστῆς ἀντιβαίνουν εἰς ρητοῦς ἐκκλησιαστικῶν κανόνων.»

"Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργός, πρὸς ὃν τὸ ἀνωτέρω ἐγγράφον, ἐπὶ μ ε λ ε ί α καὶ φ ρ ο ν τ ῖ δ ἰ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν συναδέλφου του ἐκοινοποιήθη μόλις μετὰ δὺτὸ ἡμέρας, ἀπηγγέθησαν αὐτῇμερον, ἡμερὴ τῆς 17 Φεβρουαρίου (ἀριθμ. ἐγγράφου 1239), ὅτι ρητοῦς κανὼν ἀπαγορεύοντ τὰ θεατρικὰ παραστάσεις κατὰ τὴν Τεσσαρακοστὴν δὲν ὑπάρχει, «παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς ὅμως, λέγει, εἶνε ἐντελῶς ἀπαγορευμένον διὰ τοῦ ΝΑ' κανόνος τῆς ΣΤ' Οἰκουμένης Συνόδου τὸ νὰ ἐπιτελῶνται ἀορίστα εἴτε κατὰ τὴν Τεσσαρακοστὴν, εἴτε κατὰ τὰς ἄλλας τοῦ ἐνιαυτοῦ ἡμέρας, οἱ λεγόμενοι μίμοι καὶ τὰ τούτων θέατρα καὶ αἱ ἐπὶ τῆς σκηρῆς ὀρχήσεις. Ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ τῶν νηστειῶν ἡμέραι εἰσὶν, οὐχὶ χαρὰς ἀλλὰ πένθους καὶ κατανύξεως ἡμέραι, διὰ τοῦτο ἡ ἁγία ἡρὼν ἐκκλησία ἀπηγόρευσε κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας νὰ τελεσθῶσιν καὶ τὸ μυστήριον τοῦ γάμου καὶ πανηγύρεις ἐπὶ μνήμῃ Ἀγίων κ.τ.λ.»

"Ὅταν λοιπὸν, προσθέτει ἐν συμπεράσματι ὁ κ. ὑπουργός, οἱ ἱεροὶ κανόνες δὲν ἐπιτρέπουν ἐν τῇ Τεσσαρακοστῇ τὸν γάμον καὶ πᾶν ὄτι ἄλλο πρὸξενον χαρὰς ἢ διαχύσεως, καὶ ὅταν ἀδίστακτως ἀπαγορεύουσιν τούς μίμους, τὰ θεάτρα, καὶ τὰς ἐπὶ σκηρῆς ὀρχήσεις, νοεῖται, βεβαίως, ὅτι οὐδαμῶς εἰσὶν ἀνεκτὰ καὶ τὰ χοροδράματα.»

Εἰς τ' ἀνωτέρω, ὁ κ. ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργός ὅστις ἐν τῇ ἰδιότητι του ταῦτη, εἶχε συμβληθεῖ δι' ἐπισήμου συμβολαίου μὲ ξένον ἱμπρεσσάριον νὰ δώσῃ κατὰ τὸ διάστημα τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς τοῦ 1860 ἀπὸ τῆς σκηρῆς τοῦ ἐν Ἀθῆναις θεάτρου Μπούκουρα διάφορα μπαλέτα, ἀπήγγεσε τὸν ἐπόμενον μῆνα

(ἀριθμ. ἐγγρ. 4274) ὅτι, ναι μὲν ἡ ἔλλειψις ἀνόμος ρητῶς ἀπαγορευόντος κατὰ τὴν Τεσσαρακοστὴν τὰς θεατρικὰς παραστάσεις, μίμους καὶ ὀρχησῶν ἀναπληροῦται διὰ τῆς καθόλου καὶ ἀορίστου ἀπαγορεύσεως τῶν τούτων «ἂ θ υ ρ μ ἄ τ ω ν», ἢν καθιέρωσεν ἡ ΣΤ' Οἰκουμένης Συνόδος διὰ τοῦ ΝΑ' κανόνος αὐτῆς «ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ γενική αὐτῆ τῆς Ἐκκλησίας ἀπαγόρευσις δὲν ἐτηρήθη μέχρι τούτου, ἡ πολλὰκις δὲ ἐπαναληφθεῖσα παράβασις αὐτῆς κατὰ τὰς μὴ νηστειῶν ἡμέρας καὶ ἐνίοτε καὶ κατ' ἡμέρας νηστειῶν, ἐγένετο ἀφορμὴ νὰ παραχωρηθῇ τὸ θέατρον εἰς ἐργολάβων πρὸς ἐκτέλεσιν χοροδραμάτων, καὶ ἐπειδὴ ἀπαγορευμένης οὐ εἰρημένῳ ἐργολάβῳ τῆς ἐξασκήσεως τοῦ ἐκ συμβολαίου παρεχομένου δικαιώματος, οὗτος μὲν θέλει ἐγείρῃ δικαστικὴν περὶ ἀποζημιώσεως ἀπαιτήσιν πιθανῶς κατὰ τοῦ Δημοσίου ἀποβρισμένην, ἡ δὲ ἐγερωσμένη ἐκ τῶν αὐτῆς δικαστικῆς διαφορᾶς ζητήσῃσι οὐ μόνον θέλει καταντῆσαι ἀντικείμενον δημοσιότητος τὰ μέχρι τούτου κατὰ παράβασιν τῶν κανόνων γενόμενα ἀλλὰ καὶ παραγάγει τὴν δυσκολίαν τῶς οποίας θέλει βεβαίως ἀπαντήσῃ εἰς τὸ μέλλον ἢ ἀκριβῆς τήρησις τοῦ ἀπολύτως ἀπαγορευτικοῦ ἐκείνου κανόνος, διὰ ταῦτα ἐσκέφθη μ. κ. συνάδελφε, ὅτι συμφερότερον εἶνε νὰ μὴν προσώμεν εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν κ.τ.λ.»

Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΜΑΣ

"Ὁ Γάλλος συγγραφεὺς ΣΑΤΩΜΠΙΑΝ ("Έργον τοῦ Ζηταντὸ εὐνοκομιστὸν στό μουσεῖο τοῦ Σαιν-Μαλό)

Διὰ νὰ μετριάσῃ ἐν τούτοις, κατὰ τὸ δυνατόν, τὴν ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἐγγράφου ἀπογοητευτικὴν ἐντύπωσιν τοῦ συναδέλφου του, ὁ κ. ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργός, ἔσπευσε νὰ τὸν διαβεβαίωσῃ ὅτι μ' ὅλα ταῦτα, διεβίβασεν ἀσθηροτάτως διαταγὰς πρὸς τὴν ἐπιτροπήν τοῦ θεάτρου «ἦτις, κατὰ τὰ συμβόλαια ὀφείλει νὰ ἐμποδίξῃ τὰς προσβαλλούσας τὰ ἦθη παραστάσεις, νὰ ἐξασχῇ τὸ δικαιώμα τῆς τοῦτο μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ μετ' ἀσθηροτήτος ἀναλόγου πρὸς τὸ αἰδήμον τῶν ἡμερῶν τῆς ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς.»

Αἱ δικαιολογίαι αὗται τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ δὲν ἔπεισαν καθόλου τὸν Θεο. Ζαΐμην, ὅστις δι' ἑτέρου ἐγγράφου του ἐπανῆλθεν ἐπὶ τοῦ ζητήματος... ὁρμητότερος! Ὁ Ρήγαν Παλαμηθῆς ἀναπηγήθησεν, ἐπικολοῦθησεν ἐκατέρωθεν τρία τέσσαρα ἄλλα ἐγγράφα, ἐν τῷ μεταξύ ὅμως ἡ μεγάλη Τεσσαρακοστή, ὅσον μ ε γ ἄ λ η καὶ ἂν ἦταν, ἐτελείωσε, τὰ μπαλέτα ἐξετελέσθησαν, ὁ ἱμπρεσσάριος ἔ τ ε σ ε π ο σ ε ν ὅσα περισσότερα χροῖματα ἠδυνήθη καὶ τέλος ἀπεδείχθη διὰ μυσριστῆν φορὰν ὅτι τὸ Ρωμαῖκο εἶνε τὸ μεγαλύτερον χαρτοβασίλειον τοῦ κόσμου!

Νικ. Γ. Λάσκαρης

*

ΟΙ ΠΟΗΤΑΙ ΜΑΣ

ἈΝΑΣΤΑΣΙ

Κενταίε δευτρά σι' ολόσπρο πανί, κενταίε κ' ἀρόδνι, νὰ κελαιδοῖν κἀδε πρῶτ', νὰ κλαίνε κἀδε βράδν, κενταίε τὰ μὲ τὰ κόνκινα μπουνοποῖκια πελαγοῖνια, καὶ στὰ τελλὰρα τῶν βραγιῶν κεντῆ ὁ Ἀπριλὴς ὀδο. Κι' ἔτοι σκολίζει ε' ἀθήνα σπῖτια του, τὰ προβόλια, ποὺ ὁ κουρσοῦς ὡς τὰ χεὶς ἐγὴμνωσε ὁ χειμῶνας καὶ τῶρα μέσ στῆν ἄνοιξι ποὺ ὁ Λιτρωτῆς ἠρηθῆ, ἤμνο θὰ λένε του οἱ ἀνθοί, ποὺ δὲ θ' ἀκοῖς, Ἀπρίλι.

Ρώμος Φιλύρας